

14.12.2020r., kl. III as

Temat 1: Współpraca międzynarodowa. Polska w organizacjach międzynarodowych

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_rozsz_2/382_6_problemy_gosp_swiata/r2_6_03a.pdf
https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_rozsz_3/383_6_polska_w_swiecie/r3_6_01a.pdf
<https://epodreczniki.pl/a/cele-i-znaczenie-integracji-panstw/DYbFS1rth>
<https://epodreczniki.pl/b/rozpoznaj-organizacje-miedzynarodowa/P11mzJmgd>

W zeszytach:

1. Płaszczyzny integracji
2. Charakterystyka Unii Europejskiej, ONZ i NATO;

Temat 2, 3: Konflikty we współczesnym świecie

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_rozsz_2/382_6_problemy_gosp_swiata/r2_6_05a.pdf
https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_rozsz_2/382_6_problemy_gosp_swiata/r2_6_06a.pdf
<https://epodreczniki.pl/b/media-a-konflikty-zbrojne/Psg5hCf3e>

W zeszytach na podstawie lekcji online i załączonych materiałów:

1. Przyczyny konfliktów
2. Terroryzm
3. Skutki konfliktów; sposoby pomocy
4. Rejony konfliktów; opis wybranych konfliktów na poszczególnych kontynentach

ONZ

Organizacja międzynarodowa, powstała 24 października 1945 r. w wyniku wejścia w życie Karty Narodów Zjednoczonych jako następczyni Ligi Narodów. Głównym celem jakie stawia sobie ONZ jest zapewnienie pokoju międzynarodowego, popieranie przestrzegania praw człowieka oraz rozwój współpracy między narodami.

Oficjalne języki: arabski, angielski, francuski, chiński, rosyjski, hiszpański

Siedziba: Nowy Jork

Liczba członków: 193

Podstawą powstania ONZ była Karta Atlantyczna- zbiór podstawowych zasad, jakimi powinny się kierować państwa po zakończeniu II wojny światowej, tak aby uniknąć wystąpieniu kolejnych podobnych konfliktów zbrojnych. Ostateczne kroki ku utworzeniu tej organizacji podjęto na konferencji w Jałcie, 4 - 11 luty 1945. Następnie zwołano konferencję w San Francisco gdzie odbyła się tzw. konferencja założycielka ONZ. 26 czerwca 1945 roku przyjęto wersję Karty Narodów Zjednoczonych, która weszła w życie 24 października 1945. Stanowiła ona zbiór zasad mających gwarantować bezpieczną koegzystencję narodów w powojennym świecie.

24 października obchodzony jest jako światowy dzień ONZ

Instytucje ONZ

Zgromadzenie Ogólne Stanowi pewnego rodzaju parlament ONZ. Obraduje co roku podczas sesji zwyczajnych. W razie potrzeby przez Radę Bezpieczeństwa (lub na wniosek większości członków ONZ) zwoływane są sesje nadzwyczajne.

Rada Bezpieczeństwa Do jej najważniejszych kompetencji należą:

- prawo nakładania sankcji politycznych i ekonomicznych
- decyzje użycia sił zbrojnych w celu przeciwdziałania agresji lub usuwania jej skutków.

W sprawach proceduralnych decyzje zapadają zwykłą większością głosów, a w sprawach merytorycznych większością 9 głosów

Podstawę Rady tworzy pięciu członków stałych posiadających prawo weta, zawieszające każde postępowanie. Należą do nich

- Chiny
- Francja
- Wielka Brytania
- Stany Zjednoczone
- Rosja

Dodatkowo w skład Rady wchodzi członkowie niestali. Dziesięć państw wybieranych na kadencję dwuletnią:

- 5 państw z Afryki i Azji
- 2 z Ameryki Łacińskiej
- 3 z Europy

Rada bezpieczeństwa uznawana jest za najważniejszy organ ONZ.

Sekretariat Kieruje nim Sekretarz Generalny, który jest wybierany na kadencję pięcioletnią. Wyboru dokonuje Zgromadzenie Ogólne na wniosek Rady Bezpieczeństwa. Do kompetencji Sekretarza Generalnego należy:

- zarządzanie majątkiem ONZ
- prawo uczestniczenia w posiedzeniach wszystkich organów organizacji
- może również zwracać uwagę Radzie Bezpieczeństwa na każdą sprawę, która, według jego oceny, zagraża pokojowi.

Rada Gospodarczo-Społeczna W jej skład wchodzi 54 członków. Wybierani są oni na kadencję trzy letnią przy zachowaniu zasady corocznej rotacji 1/3 członków. Do jej kompetencji należy debata nad sprawami ekonomicznymi i społecznymi, m. in. w sprawie poszanowania praw mniejszości czy narkotyków.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości Został powołany do rozstrzygania sporów międzynarodowych. W jego skład wchodzi 15 sędziów wybieranych na dziewięcioletnią kadencję. Co trzy lata wymienia się 1/3 sędziów. Sędziowie są niezawisli i nie reprezentują swoich państw. Siedzibą Trybunału jest Haga.

Unia Europejska, UE

Gospodarczo-polityczny związek 27 demokratycznych państw europejskich. Unia powstała 1 listopada 1993 roku na mocy podpisanego 7 lutego 1992 traktatu z Maastricht – jako efekt wieloletniego procesu integracji politycznej, gospodarczej i społecznej. Korzenie współczesnej integracji europejskiej sięgają okresu powojennego i ograniczały się do 6 państw zachodnioeuropejskich. Państwa te tworzyły wiele form i mechanizmów współpracy, powoływały organizacje, instytucje i organy, których celem było wzmocnienie jedności między nimi. W 1993 nadrzędną wobec wszystkich poprzednich organizacji została Unia Europejska, sama otrzymując nieznana wcześniej hybrydową formułę *sui generis*.

Unia Europejska jako organizacja międzynarodowa (w międzynarodowym tego słowa znaczeniu) funkcjonuje od 1 grudnia 2009. Równocześnie zastąpiła ona kilka form współpracy, w tym m.in. Wspólnotę Europejską. Proces integracji wykracza poza ściśle określone ramy geograficzne Europy. W określeniu *europejskości* Unii naczelną rolę odgrywają czynniki historyczne i kulturowe oraz wspólna tożsamość i identyfikacja z wartościami demokratycznymi.

Początkiem powojennej integracji europejskiej było powstanie w 1952 Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. W 1958 została utworzona Europejska Wspólnota Gospodarcza i to jej bezpośrednią następczynią jest Unia Europejska. Od czasu wejścia w życie traktatu lizbońskiego, tj. 1 grudnia 2009, podstawę prawną funkcjonowania stanowią Traktat o Unii Europejskiej (znany także jako traktat z Maastricht) oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Integralną część Traktatów stanowią tabele ekwiwalencyjne, protokoły i wyjaśnienia. Duże znaczenie dla unijnego porządku prawnego ma też Karta praw podstawowych UE. Prawem wiążącym są również umowy międzynarodowe z państwami trzecimi (w tym układy stowarzyszeniowe), których stroną były Wspólnota Europejska i Unia Europejska. Dokończeniem *acquis* Unii są akty prawa wtórnego powstałe w oparciu o Traktaty i umowy międzynarodowe.

Unia Europejska wykształciła specyficzny dla siebie system rządzenia. Opiera się na wykształceniu odrębnej od władz krajowych administracji wykonawczej szczebla unijnego na czele z Komisją Europejską. Funkcje prawodawcze skupia Rada Unii Europejskiej, czyli ministrowie poszczególnych sektorów. Ten szczebel zapewnić ma ochronę narodowych interesów państw członkowskich. W procesie legislacji bierze także wybierany w wyborach powszechnych Parlament Europejski. Trójpodział władzy dopełnia Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, będący swoistym Trybunałem Konstytucyjnym i Sądem Najwyższym. Bada on zgodność przepisów unijnych z Traktatami oraz poprawne wykonywanie prawa UE w państwach członkowskich. Charakterystycznym dla organizacji międzynarodowej są spotkania szefów rządów i głów państw – tutaj w formie zinstytucjonalizowanej Rady Europejskiej. W systemie prawnym nie spełnia żadnych funkcji poza „wyznaczaniem celów i kierunków działań”, de facto jest najważniejszą z instytucji.

NATO

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (ang. *North Atlantic Treaty Organization*, NATO; fr. *Organisation du Traité de l'Atlantique Nord*, OTAN), zwyczajowo NATO, Sojusz Północnoatlantycki – układ wojskowy zawarty 24 sierpnia 1949, na mocy podpisanego 4 kwietnia 1949 Traktatu północnoatlantyckiego. Głównym celem istnienia NATO w chwili utworzenia była obrona militarna przed atakiem ze strony ZSRR i jego państw satelickich, od 1955

zorganizowanych w strukturę Układu Warszawskiego. Po rozpadzie ZSRR i rozwiązaniu Układu Warszawskiego (1991) pełni rolę stabilizacyjną, podejmując działania zapobiegające rozprzestrzenianiu konfliktów regionalnych, pełni także rolę gwaranta bezpieczeństwa zewnętrznego państw członkowskich. Sojusz opiera się na zasadzie kolektywnej obrony, zgodnie z jego podstawowym założeniem, że napaść zbrojna na jednego z członków uważana jest za atak przeciw wszystkim członkom.

NATO liczy aktualnie 30 członków. Najnowszym jest Macedonia Północna. Oficjalnym kandydatem do członkostwa w sojuszu jest Bośnia i Hercegowina, natomiast potencjalnymi kandydatami są Gruzja, Finlandia i Ukraina.

W lutym 2019 roku ambasadorowie państw – członków NATO podpisali protokół przyjęcia Macedonii Północnej do Sojuszu. Państwo to zostało przyjęte po ratyfikacji rozszerzenia sojuszu przez parlamenty wszystkich państw członkowskich NATO

Państwa członkowskie przez pewien czas nieuczestniczące w strukturach wojskowych NATO:

- Grecja – od 14 sierpnia 1974 do 20 października 1980
- Francja – wystąpiła w 1966, częściowo powróciła w 1995, powróciła całkowicie w 2009 (podczas szczytu NATO w Strasburgu i Kehl)
- Hiszpania – od momentu przystąpienia do 1997.

Każde z państw przystępuje do NATO dobrowolnie, po przeprowadzeniu debaty publicznej oraz stosownej ratyfikacyjnej procedury parlamentarnej. *Traktat północnoatlantycki* gwarantuje swoim członkom suwerenne prawa, ale także nakłada zobowiązania międzynarodowe, które należy bezwzględnie respektować.